ANTWOORDE
Van de Heeren Staten Generael der vereenichde Nederlandtsche Provintien/ Opten Brief vanden Eertshertoghe van Oostenrijck / hier achter by-ghevoeght.

Midtsgaders
De Propositie van weghen desselfs Eerts-hertochs/ gedaen aende Voornoemde Heeren Staten/ by Ottho Hartius/ ende Jeronimus Coomans/ Rechtsgheleerden.

Ghedruckt tot Delff/ By Jan Andriessz. woonende Aent Marckt-velt/ Int Gulden A/ B/ C.

Antwoorde/ vande Heeren

Staten Generael der vereenichde Nederlantsche Provintien/ Opten Brieff vanden Eerts-hertoghe van Oostenrijck.

DE Staten Generael der vereenichde Nederlan=
den/ in haerluyder Vergaderinge gheopent ende gelesen
hebbende den Brieff vanden Doorluchtichsten hoochge,
boren Vorst/ Ernestus/ Eertshartoghe van Oostenrijck/
Hartoge van Borgoigne/ etc. gecaschetteert ende besloten
met t'Caschet van syne Hoocheyt/ gedateert binnē Brus,
sel den vi. dach der loopender Maent Mey. Den xij. der
selfder Maent doen ontfangen uyt handē van Mrs. Otto
Hartius/ ende Jeronimus Coomans/ Rechts-geleerden/ eñ op de Incinuatie
den selven des anderen daechs/ als den xiij. ghedaen. Den xvi. daer naer inde
voorsz. haerluyder Vergaderinge gehoort tgene syluyden vorder in last had,
den/ vermogens de Clausule inden voorsz. Brieff gheinsereert/ by henluyden
schriftelick overgelevert. Hebben naer rijpe examinatie vandē voorsz. Brieff
ende geschrifte (om syne Hooch. van hare oprechte goede intentie openinghe
te doen) verclaert/ ende verclaren by desen/ Dat vanden tijt af sy-luyden uyt
hoochdringenden noot voor de behoudenisse der Nederlantsche vryhedē/ een,
samentlick de Privilegien ende gherechticheden der selver/ int generael/ eñ der
Provincien Leden/ Steden ende ingesetenē van dien int particulier/ Ende tot
af-weeringe der Spaensche tyrannije/ eñ hoochvaerdige heerschappijen over
de conscientien/ lichamen ende goederen vande ingesetenen der Nederlanden/
hare vrouwen ende kinderen/ de wapenen hebben aengenomen/ hare meenin,
ge ende intentie altijt geweest is/ ende noch is/ deselve (midts Gods hulpe) te,
gens den Spaniaers ende hare adherenten te ghebruycken: met een vast ver,
trouwen/ Dat den Almachtigen goeden God/ hare goede ende rechtveerdige
intentie (die hoe langer hoe meer bevonden wort/ niet alleene dē welstant der
Nederlanden/ maer ooc den staet van alle naebuyre Coningen/ Princen ende
republijcken aen te gaen) met synen Godlicken zegen sal vorderen/ gelijck sy,
luyden oock hebben bevonden/ wesende door Godes crachtighe hant/ niet al,
leen hare middelen ende voornemen gesegent/ maer oock de harten vande na,
buyre Coninghen ende Princen tot hantoudinge vande voorsz. hare noote,
licke ende oprechte intentie beweecht/ waer-van syluyden de eere eñ lof God
den Heere Almachtich toeschrijven/ ende hen op syne Godlicke Mate. onver,
anderlicke macht vertrouwende/ verwachten van syne hant eñ goetheyt een
goede loflicke uytcomste deser beswaerlicker Oorloge/ hebbende een vaste ho,
pe/ dat syluyden den Nederlandē int generael haest sullen zijn vereenicht/ ende

in haren ouden fleur ende prosperiteyt ghestelt / daer naer sy oock dies te meer haecken ende verlangen/om dat sy beproeft ende versocht hebben/ende oversulcx noch seer wel gedencken die commoditeyten/ ghemacken ende lieflickheden vande vrede/ruste ende eenicheyt/ende daerentegen ghevoelen die incommoditeyten/ ongemacken eñ ongeneuchten vander oorloghe. Maer ghelijck sy syne Hoocheydt/ vande verclaringhe van synen goeden wille eñ affectie ten selven eynde inden voorsz. Brieff verhaelt/ ende allen den genen die oprechtelicken totte voorsz. ruste/eenicheyt ende prosperiteyt der Nederlanden gheaffectioneert zijn/ seer bedancken. Soo hebben sylupden oock groote redenen/ hen voor God den Heer Almachtich/ende alle die werelt te beclagẽ/ over den genen die noch langer met listen/eñ onder pretext van vrede/soecken te vergieten het onnoosel bloet der Chustenen/ eñ te vorderen der Nederlanden ruyne ende onderganck/ waertoe byden Spaenschen Raedt (hem nu hoochst in alle manierẽ van dese Landen geoffenseert houden) so seer gearbeyt wort als oyt te voren/ ghebruyckende daer toe de wreedtste/schandelickste ende onbehoorlickste proceduyren diemen niet en behoortte bedencken/ende veel min tot onderganck ende ruyne deser Landen te attenteren/aengesien alle de Werelt bekent is hoe beswaerlick deselve totte extremiteyten/daer inne de saeckẽ staen/ ghecommen zijn: Namentlick/ dat hen verstorten deur Beuls handen van het onnosel bloet van vele duysendẽ onnosele menschen/ so wel vrouwẽ als mans van alle qualiteyten/daer onder zijn geweest eenighe vande principale Heeren vanden Lande: Die violatie vande principaelste vryheden/privilegien ende gerechticheden der Nedeclandẽ leden ende Steden vandien int generael/ eñ particulier/ veel moorden/ branden/ violentien/ exactien/ concussien/ ende andere enorme eñ execrabele daden/naer seer vele Remonstranciẽ/ Supplicatiẽ/ selfs met besendingen van eenige Nederlantsche Heeren in Spangien/als namentlick mede onder anderen/ den Marquis van Bergen/ ende Heere van Montengny/die daer over qualick zijn gevaren/ende teghen alle volckeren rechten ghetracteert: Oock intercessien van groote Potentaten te vergeefs ghedaen/ ten eynde de Nederlanden Leden/ Steden ende goede inghesetenen der selver/ by hare loflijcke oude vryheden/ privilegien ende gerechticheden gelaten/ende de tyrannije over de conscientien/lichamen ende goederen der Spaenscher natien ende hare adherenten afgedaen mochten wordẽ/hemluyden tot de voorsz. extremiteyten ghebrocht hebben. Ende daeromme sal syne Hoocheyt ten besten gelieven te verstaen/ Dat de Staten voornoemt in een saecke den welstant deser Landen/ende de behoudenisse der goede ingesetenen van dien/so hoochlick importerende/met alle goede insichten ende overweginge van tgene te voren in gelijcke saecken gepasseert is/eñ sich alsnu openbaert/procederen/ Ende dat sylupden niet haest en connen gelooven / veel min hun versekert houden/ oyt gene men seyt van de veranderinge der humeuren des Spaenschẽ Raets: also ghelijcke veranderingen wel meer apparent zijn geweest/ ende eensdeels

ghelooft

gelooft met groote schade vã dese Landen/ Want int begin deser oorloge was
de wreedtheyt der Spangiaerden so groot/ dattet al om ghebracht wiert dat in
haer gewelt quam: Ende voor een so heerlicke saecke (als de conservatien des
Vaderlants tegens uytheemsche tyrannije) yet met raet ofte daet gedaen had-
den/ eñ datmen niet alleen de platte Landen/ maer oock vele principale steden
met moort/ roof/ brandt/ ende andere grouwelicke execrable ende ongehoort-
daden tracteerde/ ter tijt toe men van deser zijde decreteerde iegens den Span-
iaers ende hare adherenten/ die in handen quamen/ gelijc recht te gebruycken/
om also henluyden metter daet te thoonen/ dat by die vã deser zyde/ geen min-
der hardt noch couragie was om haer rechtvaerdige saecke te verdedigen/ als
by henluyden om dese Landen te verdrucken/ ghelijck sylupden oock wel mo-
gen versekert zijn/ dat by hen tot deser Landen krenckinge niet en sal voorghe-
nomen worden/ twelck metter-tijt henluyden niet schadelicken sal vallen. Dit
begonst den bloetdorstigen Raet te verflauwen/ eñ de humeuren in apparentie
te veranderen: Maer sulcx dat sylupden aenmerckende hen beswaerlicken te
sullen vallen tot haer voornemen te comen met gewelt/ gelieten hen oft sy tot
reden hadden willen verstaen/ Ende werden hier-op de eerste beginselen van
vredehandelinge inden Jare 1574. gefundeert. Sulcx dat de Heeren Staten
van Hollant ende Zeelant (gebruyckende haren ouden vromen ende eenvou-
digen aert) hen lieten bewegen om hare beswaernissen/ so by ootmoedige brie-
ven/ als remonstrancien te kennen te geuẽ/ ende daerop redres te versoecken.
Van de vruchten van desen begonsten Vredehandel/ waren aen-de zijde van
Brabandt/ den eersten overval vande Stadt van Antwerpen/ by den Span-
giaers inde Historien ghenaemt Fuera Villacos, Ende vande zyde van Hollant
eñ Zeelant/ met hare geassocieerdẽ/ de strenge tweede belegeringe vande goe-
de stadt van Leydẽ/ die niettemin deur Godes genade/ mids de getrouwicheyt
haerder Bontgenoten/ eñ hare vromicheyt/ van des vyants ghewelt werden
geconserveert/ Ja met sulcken extraordinaris schrick vande Spangiaerts/ die
voor de Stadt lagen/ dat sylupden door Gods krachtige hant in haer gemoet
geslagen zijnde/ seer confuselickẽ upt Hollant liepen/ eñ corts daer na de goede
stadt van Utrecht meynden te overvallen/ als sy eñ andere vande Spaensche
Natie inden selven Jare gedaen hadden de vermaerde stadt van Antwerpen.
Desen eersten bedriechlicken handel also afgheloopen wesende/ werde door
Intercessie vanden alderhoochster ghedachtenisse Key. Ma. Maximiliaen
zijne Hooch. Heer Vader/ den tweeden handel geprepareert/ ende inden Jare
1575. binnen de stadt van Breda by der handt ghenomen. Hoe weynich de
meeninghe inden selven handel vande Spaenscher zijde was/ yet ter goeder
trouwe eñ tot der Nederlanden welvaert te doene/ brengen claerlicken de be-
soignen daer ghevallen mede/ eñ en waren de vruchten niet anders als meer-
dere preparatien ter Oorloge dan opt te vooren/ sulcx dat seer corts den over-
val vande Steden van Buyren/ Leerdam/ Oudewater/ Schoonhovẽ/ Gom-

 mence/

menee/eñ de belegeringe der Sadt van Zierickzee/daer uyt procedeerde waer
naer de Spangiaerts eñ hare adherenten met rooven/moorden ende andere
exorbitante ende ennorme daden/ Jae oock overval vande Steden (hare zijde
houdende) hen so grof aenstelden/ datmen aldaer (t selve niet langer cunnen
geduldén oft lijden) den selven als vyanden vande Nederlanden heeft gheoor-
deelt ende geproclameert. Waer op ghevolght zijnde de Unie ende verbinte-
nisse/ tot Gendt in November Anno 1576. tusschen de Nederlantsche Pro-
vincien eñ tot conservatien der selver welvaert/ vryheden eñ rechten gemaect/
is eenen yeghelicken bekent/hoe ontrouwelicken de selve Unie ende verbinte-
nisse vande Spaensche zijde voor goet aengenomen is gheweest/ ende wat be-
droch eñ geveynstheyt daer onder vermengt was/ de brieven van Escovedo/
de violatie/by Don Jean ghepleeght/ de uytdruckelicke verclaringhe uyt den
Spaenschen raedt by den Baroen van Selles overgebracht/ eñ binnen Me-
chelen geopent/ eensamentlicken de handelinge tot Loeven/ ten overstaen van
de ghesanten van veele Potentaten gehouden/hebben daer van volcomen ge-
tuyghenisse inden Jare 77. eñ 1578. ghegeven/hoe bedriechelicken/schan-
delicken/schadelicken eñ beswaerlicken den vredehandel daer naer tot Coelen
seer solemnelicken aengevanghen is afgeloopen/ is eenen yegelicken bekent/
also ghedurende de selven/niet alleen de Provincien van Henegouwen ende
Arthoys/met eenighe andere principale Steden/tot particuliere handelinghe
zijn gheseduceert / maer alle uyterlicke ghewelt ghebruyckt teghens de goede
stadt van Mastricht/ ende vele heymelicke loose practijcken int werck gestelt
inde andere Provintien/ ende onder de Leden eñ Steden vandien/ omme den
selven mede tot alteratien ende tot haere ruyne ende onderganck te bewegen.
Met wat practijcken daer naer de steden vã Vlaenderen in onderhandelinge
gebrocht/wat schoone voorslagen den selven ghedaen zijn/ende hoe bedroeffe-
licken het eynde is gheweest/is dadelicken gebleken/ tot wat meyninge inden
Jare 1587. ende 1588. de onderhandelinge van vrede is begeert geweest/
wat bedroch ende ghewelt daer onder schuylde/ heeft de Spaensche Armade
(ghedurende de handelinghe overghecomen ende door Godes crachtighe
handt vermelt) openbaer gemaeckt/ tot wat intentie daer naer de Key. Ma^{t}.
inden Jaere 1591. versocht is geweest omme de saecke vande vredehandelin-
ghe inde Nederlanden van nieuws by der handt te nemen/ hebben betuyght de
Leghers van tijt tot tijt uyt de Nederlandẽ iegens den Coninck van Vranck-
rijck gesonden/daer deur te meer bekent gemaeckt is/ dat de Spangiaerts eñ
haere adherenten altijts willen in oorloghe ende wapenen blijven/ghebruyc-
kende t'pretext vande Roomsche Religie te voorderen: Maer metter waer-
heyt trachtende/omme haer voorghenomen generale Heerschappie ende Ty-
rannie over de geheele Christenheyt te stabileren/ eñ alle Coningen/ Princen/
Landen eñ Republicquen van hare wetlicke eñ behoorlicke recht te beroven/
gelijck ten opsien vande Coninginne ende t'Coninckrijck van Engelant/ met
het

het overſeynden der voorſz. hoochvaerdighe ende gheweldige Armade inden
Jare xvᶜ. lxxxviij. ẽn de Tryumphẽ vandien voor de Victorie openbaerlicken
ghesonghen ende in druck uytgegeven/is gebleken. Ende ghelet zijnde op de
Oorloge ẽn Negotien in Vranckrijck tzedert den selven Jare/ende namentlijck
op t'gene inde naeste Jaren opte translatie vande Croone van Vranckrijck/
niet alleen vandẽ iegenwoordelickẽ wettelickẽ Coninc/ ẽn van alle dẽ Princen
vanden bloede/maer generalicken van alle Franchoysen op de Spangiaers
(onder de name vande infante) van weghen ende by last vanden Spaenschen
Raedt/by den Hertoghe van Fereey ẽn andere Spaensche Ministers is ghe-
tracteert/en behouft tselve geen ander bewijs/als daer nae bydẽ Parlemente
van Parijs ẽn andere de Ligue afgevallen/by arresten ẽn andere Justificatien
gepubliceert ende in druck uytgegeven/is kundich ghemaeckt. Ende als goet
regard genomen werdt op het complot inden Jare 92. in Schotlant/met veel
principale Heerẽ aldaer gemaeckt/ ten eynde 20000. Spaensche Soldaten
in Schotlandt gesonden ende ontfangen souden werden/ twelck inden voor-
leden Jare genoech wonderlicken is aenden dach ghecomen (daer over oock
eenighe metter doot gestraft zijn) en is niet te gelooven dattet selve op ander
fondament is gebout ofte beleydt geweest/ in wat manieren ten selven eynde
met t'Cheurforstendom vã Colen/t'Stift van Straesburch/de Furstendom-
men van Gulick/ Cleve ende Berch/ Eensamentlicken de goede Rijckstadt
Aken gehandelt ẽn gepractiseert is/ brengen niet alleen verscheyden geintre-
cipieerde brieven/maer oock de daden selfs mede. Eyndelick/hoe geconter-
mineert wert tegens de principaelste Princen van Italien/hoe grotelicx men is
achtende het onderbrengen van die van Hollandt ẽn Zeelant (daer mede alle
de vereenichde Provintien ghemeent werden) omme inde selve Sedem Belli,
ieghens de ghehele Christenheyt vast ẽn zeker te maken/ Jae soo datmen den
Turck liever noch een groote parthye vande Christenheyt soude willen laten
in nemen/als de Oorloge ieghens de Nederlanden verlaten/ ofte het ghewelt
van volck van Oorloge iegens henluyden gedestineert te verminderen. Ende
in somma/hoemen mette Key. Maᵗ. Chur ende Fursten van Duytslandt/ Ja
metten staet vande geheele Christenheyt handelt (alleenlicken tot vorderinge
vande voorsz. generale Spaensche heerschapie) blijckt claerlicken uyt de brie-
ven gheteyckent by den Coninck van Spangien selfs/waer van een translaet
hier by ghevoeght is/berustende d'originale alhier/welcke brieven oock mede
brengen het poinct by syne Hooch. geproponeert/ te weten/dat de meeninghe
vanden Spaenschen Raedt niet en is door syne Hooch. ter goeder trouwen de
saecke vande Christenheyt/ẽn namentlicken vande Nederlanden in ruste ende
vrede te stellen/aengesien dat daer uyt blijckt dat tot syne principaelste Heere-
luyden inde zaecke der Nederlanden ghestelt zijn/ den Grave van Fuentes/
Don Guilaume de S. Clement/ẽn Stephano Divarra/alle drie Spangiaers/
met last dat de selve uytheemsche syne Hooch. instrueren sullẽ/wie vande Ne-
derlantsche

derlantsche Heeren te betrouwen zijn/hoemen de Nederlanden regeren/eñ de
vereenichde Provintien tonderbrengen sal. De Staten en twijffelen niet/of
syne Hooch. en heeft wel verstaen/dat deur beleyt vanden voorsz. Grave van
Fuentes/ende Stephano Divarra/onlancx Docter Lopes/ Medecijn vande
Co. Mat. van Engelant/belooft zijn gheweest 50000. Croonen/ om haere
Mat. te vergheven/ende dat den selven Docter Lopes/Emanuel/Lowijs Ti-
naco/ende Steven Ferera de Sauva (alle complitē van tvoorsz. moordadich
feyt) uyt zaecke vandien in Engelant ter doot zijn verwesen. Dat mede deur
tbeleyt vanden selven Fuentes eñ Divarra/Emanuel Andrada aengenomen
heeft de Co. Mat. van Vranckrijc met eenen Kuypcker van Bloemē ofte Ro-
sen/met sulcken feninighen poeder versien/dat den reuck alleenlicken de doot
mocste veroorsaecken te vergeven. Ghesweghen tgene bevonden sal werden
by uytinge vande zaeke vā Michiel Renichon/hem anders noemeñ Triviere/
Priester Namurois/ over twee maenden gheleden ghedeguiseert in Soldaets
habitē van Bruyssel inde vereenichde landen gesonden/ de welcke bekent dat
hy ende verscheyden Moordenaers/ met beloften eñ gelde gecoft eñ uytghe-
sonden zijn/om den persoon des Doorluchtigen Hoochgeboren Prince/Mau-
ritz gheboren Prince van Orangien/Grave van Nassau/ etc. te vermoorden.
Jae datmen den ioncxsten soone van syne Princelicke Excell. ho. ge. (alleen-
licken oudt thien Jaren) inde Universiteyt van Leyden ter Schole leggende/
niet daer uyt lichten/alsmen den Prince van Orangien/Grave van Buyren
synen outsten Broeder/ ieghens de Rechten/ Vryheden ende Privilegien der
Landen ende aller volcken rechten vyolentlick uyt de Universiteyt van Loe-
ven ghedaen heeft/maer oock daetlick wil vermoorden. Sulcx als den voorsz.
Spaenschen Raedt metter daet moordadelickē heeft doen ombrengen hunne
Excell. Heer Vader. Hier uyt can syne Hooch. ende een yeghelicken onwe-
dersprekelicken verstaen/deur wat luyden eñ by wat middelen de goede inge-
setenen der Nederlanden bedrogen werden/ ende hoe weynich de Staten hen
vergissen als sy den voorstel van vredehandel als-nu vande Spaensche zyde
uyt ghelijcke affectie oordelen te spruyten/ghelijck alle de voorgaende hier vo-
ren verhaelt/Jae dat alsnu soo wel ten opsien vande Co. Mat. van Vranck-
rijck eñ Engelant als dese Landen/hen veel wredelicker eñ schadelicker saken
openbaren als opt te vooren/Sulcx dat de humeuren des Spaenschen Raeds
geensins tot voordeel van dese Landen verandert en zijn/als oock geen appa-
rentie en heeft dat sy nu ten hoochsten teghen de selve geoffenseert zijnde/hen
vorderlicker souden willē wesen/als sy waren voorde voorsz. offentie/ofte dese
Landen (daer op sy recht willen pretenderen) beter tracterē als de Coningen
ende Coninckrijcken van Vranckrijck/Engelandt eñ Schotlant/ hen luyden
in recht authoriteyt eñ digniteyt gelijck zijnde. Waerom oock de voorsz. Sta-
ten Generael/Ampt ende Eedtshalven/schuldich ende genootsaeckt zijn/hen
dies te meer te wachten vande listige vonden eñ practijcken des voorsz Raeds/
Insonderheyt

Insonderheyt alsoo de vereenichde Provintien de voorsz. voorgenomen execrabele moorden/soo vanden persoon des Coninckx van Vranckrijck/ als Coninginne van Engelandt/midtsgaders de openbare Oorloge die naer de aencompste van syne Hooch. inde Nederlanden / teghens de Croone eñ Staet van Vranckrijck gecontinueert wert/ Oock niet tegenstaende dat alle voorgaende preterten cesseren/ met reden so hoochlick ter herten nemen als de goede alliantien vruntschap eñ gemeynschap der saecken vereyschen. Ende al ist datmen soude mogen geloven dat syne Hooch. aen sulcke Moordadige ende Tyrannicke daden een mishagen heeft/ so en is daer op nochtans sulcken acht noch staet te nemen/ als opt voorhebben/ den quaden wil / meyninge eñ intentie vanden Coninck van Spangien eñ Spaenschen Raedt/vanden welcken syne Hooch. syne Commissie eñ authorisatien aenghenomen eñ ontfanghen heeft/ (die hem ooc oversulcx tallen tydẽ revoceren eñ eenen anderen in syne plaetse stellen maghen) waer tegen men hem niet en can versien noch versekeren met eenige conditien/ Midtswelcken ooc de voorsz. Staten Generael niet en connen verstaen dat sy met eenighe vrucht binnen de voorsz. geunieerde Provintien noch buyten deselve aende Co. Mat. van Engelandt (daer mede zy desen aengaende eñ anderssins in een vast verbondt staen) noch oock aende Co. Mat. van Vranckrijck ende andere Potentaten / Vorsten ende Republijcken deser Landen/ende de gemeene Christelicke saecke Vrunden ende Verwanten yet soude mogen openen nopende de voorsz. voorgestelde Vrede-handelinge/ Maer dencken te blijven by heure toevlucht tot den almachtighen God / om van syne Almachtighe ende onveranderlicke handt eñ goedicheydt (hoe wel sy tallen tyden overweghen hebben/eñ al noch wel connen overweghen/dat alle wereltsche saecken veranderlick zyn) van heure rechtvaerdige saecke eene loflicke uytcomste/niet alleene voorde vereenichde Landen/maer oock voor de andere Nederlantsche Provintien/tot vorderinghe van syne eere ende heylich woort/ ende der Nederlanden welvaert te verwachten.

Aldus ghedaen ende gheresolveert ter vergaderinghe vande Heeren Staten Generael in s Graven-Haghe den xxvij. Mey/ Anno 1594. Eñ was gheparapheert J. vande Wercke Vt. Onder stondt gheschreven: Ter Ordonnantie vande voornoemde Heeren Staten Generael/

Ende was onderteyckent

C. Aerssens.

Ernst/ byder gratien Godts/ Ertsher-toge van Oostenrijck/ etc. Ridder vander Orden/ Stadthouder/ Gouverneur ende Capiteyn Generael.

VElgheboren/ Edelen/ Erntfesten/ Eersamen/ Voorsichtighe/ lieve/ bysondere/ De ingheboren ende natuerlicke liefde/ ende gheneghentheyt die wy draghen tot de ruste ende welvaert van dese Nederlanden/ Ende het misshagen dat wy overlange ghehadt hebben vande beroerten/ tweedracht ende ellende daerinne die zijn/ is de meeste ende principaelste oorsaecke ghe'weest dat wy ons hebben laten bewegen ende ghe seggen/ omme de regieringe vandien t'aenveerdē/ als vastelick hopende/ dat God almachtich ons de gratie gheven soude/ vande selve eyntlick te moghen verlossen uyt dese sware bederflicke Inlantsche Oorloghe/ die nv so lange Jaren geduert heeft/ tot grooten verdriete/ last ende achterdeel vande voorsz. Landē/ Ende van alle de Christenheyt: Want soo verre men wilde overdencken die voorspoet daerinne die ghe weest zijn/ ten tijde dat sy waren in vrede vereenicht onder wettighe ende behoorlicke ghehoorsaemheyt vanden huyse van Bourgongie ende Oostenrijck/ ende den goeden regel die ten selven tijde aldaer ghehouden werde int stuck vande Justicie/ Policie ende Krijchsordre/ Waer deur de voorsz. Landen waren vermaert ende verhevē door alle Coninckrijcken ende heerschappijen: Oock den grooten rijcdom die aldaer soo overvloedich was/ by middel vande Tractaten/ Verbontenissen/ confederacien/ Zeevaert eñ Coopmanshandel soo sy hadden op Portugael/ Spangien ende Indien. Wy zijn versekert/ dat daer niemandt van verstande en is/ dien wt gantscher herten niet leedt en zijn te sien de groote ende beclaechlicke veranderinghen tzedert xxv. soo dertich Jaren herwaerts den voorsz. Landen overcommen/ saempt de menichfuldighe lasten/ exactien/ ende beswaernissen die het arme gemeene volck daerentusschen geleden heeft/ ende in verscheyden quartieren alnoch tegenwoordich is lijdende: Ende die oock en wensche dat metten eersten eenige goede ende bequame middelē te wercke ghestelt worden/ omme de voorsz. Landen wederomme in heuren ouden stalt/ gemeene ruste ende onderlinge eendrachtichheyt te brenghen/ Waertoe oock strecken alle onse gedachten/ ende met sulcken voornemen zijn wy herwaerts ouer gecommē/ verlatende het goet geselschap van syne Key. Mat. onser ghenadichsten Heere/ ende vande andere onse broeders eñ Maeschap/ ons eygen vaderlant/ ende de regieringe van so vele treffelicke Coninckrijcken ende Landtschappen die ons bevolen waren/ Met verscheyden andere onse ghelegentheyden onnoodich hier te verhalen/ op dat wy v bereyt ende gheneghen souden vinden omme te comen tot onser goede meeninghe ende intentie. Ende hoewel wy niet en twijffelen/ dat alle tselue v luyden ghenoechsaem bekent is/ so deur de ghemeene mare/ als deur het rappoort van sommige persoonen/ ende dat v luydē niet min aengenaem wesen en sal/ als

wy

wy selve behartigen uwe ende uwer naecomelingen eygen ruste/ versekerheyt/ ende welvaert. Nochtans en hebben wy niet willen laten/ v luyden al tselfde voor te houden by desen/ So omme te meer te weeren ende ontwortelen alle wantrouwicheyden/ als omme naerder te openbaren onse voorsz goede ende oprechte ghenegentheyt/ eñ tgene ghy vrijelick van ons meuchẽ verwachten. Naedien dan de saecke v soo nae is raeckende/ sal u luyden devuoir wesen/ v seluen/ ende den genen die onder v zijn/ vyerichlick voor oogen te stellen/ tgeluc/ heyl ende welvaert/ so daer wt mach toecomẽ den Vaderlande/ so jammerlicken deur dese langduerighe oorloge beswaert eñ bedoruen. Ende so verre de voorspoet/ so ghy dese lest voorledẽ Jaren gehadt hebt (gelijck de sake vander oorloge onseker ende wanckelbaer zijn) eenige souden mogen doen vergeten de voorgaende quaden ende ongelucken/ ende niet doen dencken op de gene die alnoch souden mogen ouercommen: Ende daer deur hen laten voorstaen dat sy gantsch ende teenemael wel versekert zijn sonder dese goede occasie te willen waernemen. So en sal niet dan dienlick zijn te bedencken verscheyden ghepasseerde dingen ende exempelen/ leerende dat in corten tijde so groote veranderinghe gheschieden moghen/ dat dickmaels men met beden niet en can verweruen/ tgene men corts te voren met eeren ende reputatie heeft connen vercrijgen. Daerom versoecken wy v goedertierentlick ende ernstlick/ Dat nae dien ghy v al te samen daerop wel sult beraden hebben/ ende alles wel rijpelick ouerwogen/ ghy selfs ons voorhout so eerlicke/ redelicke/ ende verdraechlicke conditien. Dat by middel van diere/ men mach hoe eer hoe lieuer speuren ende gewaer wordẽ/ dat ghy niet en zijt soeckende t'verlengen/ ende voortganck vande oorloge/ mede brengende so menigerhande ongemacken eñ beswaernissen tot laste ende verdruckinge vande gemeente/ als een yegelic wel kennelick is/ Maer datmen veel eer daer deur mach gheraken tot eene goede geluckige vrede/ vaste ende versekerde ruste. Ende van onsent wegen/ sullen wy v metter daet bewijsen dat daerinne gheen bedroch noch arghelist en is schuylende/ als niet soeckende eene geveynsde/ dan eẽ warachtige ende stantaftige vrede: Sulcx dat alle tgene wy doen/ is met goeder ernste ende eenvoudicheyt/ tot vorderinge vande ghemeene welvaert. Indien ghy dan van uwent wegen daer by brengt den seluer puer ende goeden wille/ sult ghy oock daer deur thoonen hoe veel ghy ons acht ende van ons houdt/ ende begheert te versien in tgene van noode is tot v eygen besten ende oorbaer/ gelijck al tselue v breeder sullen verclaren Meester Otto Hartius/ ende Hieronimus Coomans/ Rechts-gheleerden/ brenghers deses/ daer toe by ons verlaten ende ghedragen/ met aenbiedinge van onsen goeden wille tuwaerts: Bidden God Almachtich. Welghebooren/ etc. Wt Brussel den v. dach van Mey/ 1594. Onder stont/ V willigher onderth. Ernestus. Lagher stont/ Deur ordonnancie van zijne Hoocheyt. Ende geteeckent/ Westernach.

De Supscriptie was. Den Welghebooren/ etc. De Staten van Gelderlandt/ Hollandt/ Zeelandt/ Vrieslandt/ Vtrecht/ Overyssel ende andere/ Vergadert in s'Gravenhaghe/ In Hollandt.

Propositie ghedaen by Ottho Hertius ende Jeronimus Coomans/Rechtsgeleerden/Aende Heeren Staten Generael der vereenichde Nederlantsche Provintien.

Mijn Heeren/

Lsoo wy om eenighe particuliere saecken ende geschiften te verrichten/hadden vanden Heeren vanden Raede van State nu onlancx vercregen paspoorten ommete moghen comen in dese vereenichde Provintien (waer van wy de selve Heeren ende den genen die daer aene de goede handen mogen gehouden hebben/dienstlick eñ vrundtlic syn bedanckende/met eerbiedinghe van desgelijcx te doene ende besorgen over onser zijde voor den ghenen die van hier des souden mogen van noode hebben/ende dat tselve was gebrocht ter kennisse vande Hooch. vanden Ertshertoghe van Oostenrijck/ Ernestus/heeft de selve goet gevonden/ons met eenen te belasten/dat wy van synent wegen uwer E. ende L. souden begroeten/alles goets aenbieden/eñ verclaren: Dat de principale oorsake daer deur hy hem heeft laten ghesegghen eñ bewilligen in dese Landen te comen/is geweest de besonder liefde eñ gheneghentheyt die hy altijt tot welvaren ende ruste deser landen heeft ghedragen/ende dat hy verhoopte dat God eens de ghenade soude geuen/deur middel van syn persoon/de selve wederomme te sien vereenight in goede vrede ende onderlinge vrundtschap/gelijck de selve voor den aenvanck eñ oprijsinghe vande Inlandtsche Troublen zijn gheweest/tot welcken eynde omme naerder te verstaen synen goeden wille ende meeninghe/heeft ons oock bevolen ende opgeleght uwe E. eñ L. te verhantreycken de brieven die wy den xij. deser maent hebben overgelevert/wel meynende dat uwe E. eñ L. daer upt sullen claerlick verstaen hebben syne gedachten/sinnen eñ ghevoelen nergens toe en strecken/dan om te besorghen dat dese landen/eñ ondersaten vandien souden moghen worden bevreedsaemt met een oprechte gheduyrighe ende ongheveynsde Reunie. Ende hoewel tselve in voorleden Jaeren tot meer reysen te vergeefs mach zijn geproeft/eñ dat oock eenige vredehandelinge ofte accoort ghetroffen zijnde/men is terstont deur nieuwe misverstanden wederomme ghevallen in Vyantschap eñ Oorloghe (deur wiens feyt ofte toedoen den staet in dese gelegentheyt niet te ondersoecken/eñ God wil dat nimmermeer ondersocht en mach werdẽ) sulcx dat uwe E. eñ L. mischien gevangen met eenige wantrouwe souden beweeght schijnen te zijn alle alsulcke handelinge tontseggen ende afslaen/bysonder nadien in corte Jaren herwaerts de saecke oock zijn ghelopen naer den sinne ende wille van uwe E. eñ L. Nochtans betrouwende syne Hooch. dat de selve niet en sullen staen eñ rusten op eenighe temporeele ende veranderlicke prosperiteyt/daer van de gewesene occasie lichtelicken moghen comen te cesseren. Soo souden

den de selve eñ alle luyden van eeren/ Liefhebbers van eene gemene Lands ruste wel begheren ende wenschen dat uwe E. ende L. souden willen sich erneren ende voor ooghen stellen.

Inden eersten/ dat alle wereltlicke saecken hebben heuren tijt eñ sapsoen/ ende gelijck datter is tijt van diffidentie/ daer naer oock wel comt eñ volght sapsoene van confidentie/ datmen malcanderen behoort te betrouwen ende voorsien tot syne ende syner naecomelinghen verseeckerheydt.

Ten anderen/ dat noyt in eenige contreyen vande werelt en is opgestaen nochte geweest soo grooten twist/ tweedracht eñ misverstant/ twelck publick ofte tusschen particuliere/ het en is ten langhelesten gheeyndicht ende neder geleyt/ meer met tractate eñ conditien/ dan met cracht eñ strengicheyt van wapenen/ Midts dat den crijch is van so onsalige vruchtbaerheyt/ dat ghemeenlick den eenen baert/ voortbrengt/ ende voet den anderen.

Ten derden/ dat geen Prince/ staet ofte Republicque en is ten besten vergaen/ het verweygeren eñ afslaen vande eerlicke eñ versekerde aenghebode vredehandelinghe/ welcken aengaende wy liever hebben de exempelen van onsen tijt ende memorie voorby te gaen/ dan by verhael vandien te openbaren ofte doen gedencken de fauten ende misgrijpen by deen ofte dander gebeurt: Van dat uwer E. ende L. nv ter tijt noch souden beweeght ofte getardeert mogen werden met eenigerhande diffidentie/ soude schijnen (sprekende onder behoorlicke verbeteringhe) genoech te wesen buyten redenen/ naerdien de tractatie werdt aengegeven in anderen tijde eñ sapsoene by seer verscheyden occasien eñ Inclinatiē van willen/ en genoech ghestelt ter discrete eñ arbitratie van uwer E. eñ L. ende oock met andere persoonen/ als te weten/ met syne Hooch. gesproten uyt den huyse van Oostenrijck/ wiens oprechticheyt/ verstant/ deucht ende eere/ betamende warachtich eñ wel geformeerde Prince/ daer uyt alleenlick mach werden verstaen/ dat seven ofte acht achtermalcanderē uyt den selven huyse zijn gecommen/ totten Keyserdom vanden Heylighen Rijcke/ Niet door successie/ die so wel quade als goede Princen is gevende/ maer by gewillige ende vrye electie vanden Cheurforsten eñ ghemeene Staten des Rijcx/ gemeynlicken vallende eñ begrondt op Princelicke deuchden eñ stantvasticheyt/ in woorden eñ wercken/ van de ghecosene/ gelijck dat noch onlancx is gebleken inden persoon van Keyser Maximiliaen den tweeden/ Vader van syne Hooch. gheweest hebbende van sulcke moderatie eñ goedertierenheyt/ dat hy moet werden geacht ende gehouden voor een soo bysonderen ende uytnemenden Instrument/ om alle publijcke twisten ende onverstanden int feyt vande Religie ende republijcke te accommoderen/ in balance te houden eñ neder te leggen/ dat syns gelijcke niet veel en is gesien geweest in voorleden tijden/ eñ willende syne Hooch. naercomen ende volgen de voetstappen eñ exempelen vande selven/ heeft deur ons aen uwe E. ende L. wel willen senden dorgenele brieven/ dat wy niet en twijffelen uwer E. eñ L. sullen met sulcken vriendelickheyt eñ affectie hebben ontfanghen/ als wy voor seker houden de selve warachtelicken eñ ongeveynsdelicken geschreven te zijn. Begerende daeromme ende ernstelicken versoeckende/ dat uwer E. eñ L. geliebe dinhouden van-

dien rijpelicken te overwegen/ende de selve soo behertighen eñ beantwoor-
den/dat syne Hooch. eñ alle luyden van eeren mogen soo eer soo liever oor-
saecke hebben van eenich genoegen / naer heurder aller verwachtinge ende
verhopinghe die zy hebben in uwe E. eñ L. voorsichticheyt ende prudentie/
met aenbiedinge / dat soo verre uwer E. eñ L. Representerende dese Heer-
licke vergaderinge/ofte yemandt int particulier sich soude vinden geoffen-
seert ofte gedifficulteert in eenige woorden/ poincten ofte verstanden van
tvoorsz. schrijven van syne Hooch. ende gedient ware ons daer van te doen
openinge/wy bereyt zijn ende verhopen dienaengaende / sulcken bericht te
doene/datmen insgelijcx sal oorsake hebben van contentement/twelck is in
effeckt tgene wy uyt crachte vande clausule van credentie inde voorsz. brie-
ve begrepen eñ staende op onsen persoon / uwer E. ende L. hebben voor te
dragen gehadt/vriendelicken biddende / tselve heur te willen laten gevallen
ende int goede af te nemen.

Daer toe alleenlicken voughende met oorlove ende ghedogen van uwer
E. eñ L. dat gemerckt men verstaet dat syne Hooch. byde confessie eñ decla-
ratie van sekere ghevangenen alhier wert beschuldicht / al of de selve soude
voorghenomen hebben den persoon van syne Excell. Graef Maurits van
Nassau deur der selven gevangen ofte andersins te doen ombrenghen / vol-
gende de last eñ ordre dien hy dienaengaende soude ghehadt hebben vanden
Grave van Barlaymont / wesende een onverdrachelicke eñ impudente de-
latie/van saecken die noyt en zijn ghecomen noch en hebben ghepasseert in
ofte deur de minste ghedachtenisse vande voorsz. syne Hooch. uyten huyse
ofte stam/ vande welcke sulcke infame/ leelickhedē ooc noyt en syn in voor-
leden tijden geprocedeert noch met Gods hulpe procederen en sullen. Wy
hebben van wegen syne voorsz. Hooch. om te comen tot kennisse vande op-
rechte waerheyt/uwer E. eñ L. wel willen voorhouden/ dat de selve soude
gelieven goet te vinden / den gevangē in versekerde bewaernisse met eenige
Commissarisen te seynden naer Antwerpen ofte Bruyssel / onder beloften
byde voorsz. syne Hooch. te doen / vanden selven thaerder ghedesigneerde
plaetse ende tijt wederomme te leveren eñ laten volghen onverhindert/ofte
wel te laten transporteren naer Breda/wesende onder tgebiedt ende Juris-
dictie van deser zyde regeringe / omme aldaer metten gemelden Grave van
Barlaymont (die tot dien eynde vergeselschapt met eenige Commissarisen
inden Name van zijne voorsz. Hooch. aldaer oock sal erschijnen in persone)
gheconfrondeert/ ende op de circonstantien eñ particulariteyten diemen sal
advijseren ende bevinden noodich te zijne geexamineert te werden: Midts
daer toe hem verlenende respectiue behoorlicke paspoort/ Oft immers dat
uwe E. eñ L. souden gelieven eenich ander expedient voorslaen / sulcke als
sy sullen bevinden te behooren / om te comen tot ontdeckinge vande waer-
heydt/ Twelck eygentlick sal moghen dienen tot ontlastinghe eñ ontschul-
dinge van syne Hooch. ende uwe E. eñ L. Ende commen tot grooter eere
vander Justitie van deser zijde/als diemen in sulcken gevalle niet en soude
int minste connen bedencken/al oft om eenighe andere particuliere conside-
ratien sulcke dinghen souden byden ghevangen geseyt ende verclaert ofte
ander-

andersints uytghestropt zijn / tot nadeel ende verclepninghe van yemandt/ ofte van te verachteren eenich goet voornemen van syne Hooch. Aldus gepreponeert ende gedaen inde vergaderinge vande Heeeren Staten generael/ den xvi. Mey xvc. vier ende tneghentich/ In s'Graven-Haghe by ons ondergheschreven ende ghetepkent

Ottho Hertius/ Jeronimus Coomans.

